

Votre Programme Matmidim – Chiour ALEPH
Parashat Ki Tissa – Du 7 au 11 Mars 2021

ט"ו

Matmidim
Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Nat'ei Inchei

Cette semaine, le sujet d'étude porte sur **la notion de Natei Inchei Adaata Déhakh'i**, ce qui signifie que la Brah'a d'un fruit ou un légume sera fixée selon l'objectif final escompté lorsqu'il a été planté. Parfois dans un arbre plusieurs parties sont consommées, et nous devons savoir sur lequel on fera Haets. C'est par exemple la problématique du cœur de palmier où l'intention principale est la production de dates. De même on rencontre cette question lorsque l'on mange un fruit avant sa maturation.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁלֹא יֵאָרַע דְּבַר תִּקְלָה עַל יָדֵי, וְלֹא אֶכְשָׁל בְּדַבַּר הַלְקָה, וְיִשְׁמְחוּ בִּי חֲבֵרֵי, שְׁלֹא אִמְר עַל טָמֵא טְהוֹר וְלֹא עַל טְהוֹר טָמֵא, וְלֹא עַל מִתָּר אָסוּר וְלֹא עַל אָסוּר מִתָּר, וְלֹא יִכְשְׁלוּ חֲבֵרֵי בְּדַבַּר הַלְקָה וְאֶשְׁמַח בָּהֶם. כִּי יִי יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּי וְדַעַת וְתְבוּנָה. גַּל עֵינַי וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ

Tephila après le Limoud

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁשִׁמְתָּ חֲלָקֵי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמְּדֻרָשׁ. וְלֹא שִׁמְתָּ חֲלָקֵי מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׁאֲנִי מְשֻׁכִּים וְהֵם מְשֻׁכִּימִים. אֲנִי מְשֻׁכִּים לְדַבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מְשֻׁכִּימִים לְדַבְרֵי בְטָלִים. אֲנִי עֹמֵל וְהֵם עֹמְלִים. אֲנִי עֹמֵל וּמְקַבֵּל שְׂכָר וְהֵם עֹמְלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר. אֲנִי רֵץ וְהֵם רָצִים. אֲנִי רֵץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רָצִים לְבָאָר שְׁחַת. שְׁנֵאָמַר וְאִתָּה אֱלֹהִים תּוֹרְדִם לְבָאָר שְׁחַת. אֲנִישֵׁי דְמִים וּמְרָמָה לֹא יִחְצוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֶבְטַח בְּךָ

Programme du Dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée

A la réussite de Tsyon Yossef ben Itshak

1) Les sources du Din

Tenter de définir la conclusion de la Guemarra.

Pourquoi selon Rabi Yehouda on ne fait pas Haets sur le cœur de palmier ?

Comment comprenez-vous la notion de Lo Natei Inchei. Rachi l'explique-t-il comme vous ?

ביצד מברכין פרק שישי ברכות לו.

עליה כלל קמ"ל כיון דאית ליה הנאה מיניה בעי ברוכי: "קורא רב יהודה אמר בורא פרי האדמה ושמואל אמר "שהכל נהיה בדברו רב יהודה אמר בורא פרי האדמה פירא הוא ושמואל אמר שהכל נהיה בדברו הואיל וסופו להקשות אמר ליה שמואל לרב יהודה "שינא כוותך מסתברא דהא צנון סופו להקשות "ומברכין עליה בורא פרי האדמה ולא היא צנון נטעי אינשי אדעתא דפוגלא דקלא לא נטעי אינשי אדעתא דקורא וכל היכא דלא נטעי אינשי אדעתא דהכי לא מברכין עליה והרי צלף נטעי אינשי אדעתא דפרחא ותנן 'על מיני נצפה על העלין ועל התמרות אומר בורא פרי האדמה ועל האביונות ועל הקפריסין אומר בורא פרי העץ אמר רב נחמן בר יצחק צלף נטעי אינשי אדעתא דשותא דקלא לא נטעי אינשי אדעתא דקורא ואע"ג דקלסיה שמואל לרב יהודה הלכתא כותיה דשמואל: אמר רב יהודה אמר רב יצחק של ערלה

רש"י:

באכילה: קורא. רך של דקל. כשענפיו גדלים בכל שנה ושנה כדרך כל האילנות הנוסף בשנה זו רך ובשנה שניה מתקשה ונעשה עץ: לנן סופו להקשות. שאם אינו תולשו צמתו הוא מתקשה כעץ: אדעתא דפוגלא. לאכלו כשהוא רך וסמו פוגלא: לנף. מין עץ: אדעתא דפרחא. שם פריו: מיני נצפה. הוא לנף. לפי שגדלים בו כמה מיני אכילה קרי ליה מיני: תמרות. בתוך העלים גדלים כמין תמרות וזולטין בעלה כמו בעלין של ערבה: אביונות. הוא הפרי: קפריסין. הוא קליפה גדולה שקציבות הפרי כעין קליפה הגדילה סביב אגוזים דקים: לנף נטעי אינשי אדעתא דשותא. לאכול את העלים ואת התמרות שאינן ממעטין את האילן בכך: דקלא לא נטעי אינשי אדעתא. לאכול את הקורא שהאוכלו ממעט ענפי האילן:

תוספות:

נ טעי אינשי אדעתא דקורא. וסבר גמי כוותיה דשמואל וא"כ אותן לולבי גפנים דלא נטעי אינשי אדעתא דהכי מברכין עלייהו שהכל נהיה בדברו ואתן שקדי' כשהם רכים אוכלים קליפתם החיצונה ולא נטעי להו אדעתא דהכי למיכל להו כשהן רכים כי אם לאכול הגרעינין שלהן כשיתבשלו מזרך עלייהו נמי שהכל:

Les mots du jour à apprendre :

Cœur de palmier	קֹרָא
Fin	סוף
Comme lui	כְּנֹתִיהָ

Programme du Lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la bonne santé de Juliette bat Marcelle

2. Doit-on prendre la condition de « Sofo Léhitkachot » ?

Etudier la différence entre le Rachba et Roch. Selon vous, de quel côté le Piksei Haria"z le range-t-il ?

חידושי הרשב"א מסכת ברכות דף לו עמוד א

ואף על גב דקלסיה שמואל לרב יהודה הלכתא כותיה דשמואל, וטעמא דמלתא כדאמר דכל מידי דלא נטעי אנשי אדעתא דהכי לא מברכין עליה אלא שהכל דלא מקרי פרי והילכך אותן שקדים הקטנים שאדם אוכל קליפתן החיצונה בעודן רכין לא מברכין עלי' אלא שהכל דלא נטעי אינשי אדעתא דקליפתן וחלופא בשקדים המרים דקטנים מברכין עליהן בורא פרי העץ דאדעתא דהכי נטעי להו, גדולים ולא כלום לפי שהן מרים ואינן ראוין לאכילה, וכ"כ הרב בה"ג ז"ל

רא"ש מסכת ברכות פרק ו סימן ג

ג א"ר זירא א"ר הונא אמר שמואל קרא חייא וקמחא דשערי מברכין עלייהו שהכל קורא רב יהודה אמר [ב*] בפה"א ושמואל אמר שהכל נהיה בדברו הואיל וסופו להקשות וגם לא נטעי אינשי אדעתא למיכל קורא ולא דמיא להא דתני על מיני נצפה על העלין ועל התמרות אומר בפה"א דהתם נטעי אינשי אדעתא למיכל גם את העלין ואת התמרות והלכתא כוותיה דשמואל הלכך לולבי גפנים ושקדים דקין שאוכלין בקליפתן החיצונה דלא נטעי להו אינשי אדעתא דהכי אלא כדי לאכול הפירות כשיגמרו מברכים עליו שהכל

פסקי ריא"ז מסכת ברכות פרק ו הלכה א

ד. הקור ש[הוא] ראש הדקל מברכין [עליו] שהכל נהיה בדברו ואין מברכין עליו בורא פרי האדמה, [שאינו נקרא פרי], שסופו להקשות, ואין בני אדם נוטעין הדקל על מנת לאכול הקור, וכך ראוי לומר [גם] בלולבי גפנים. הצנן מברכין עליו בורא פרי האדמה, אף על פי שסופו להקשות, הרי דרך בני אדם לנוטעו על דעת לאוכלו כמות שהוא, ונקרא פרי

ה. הצלף יש בו שלשה מיני אוכלין, התמרות והקפרסין והאביונות. תמרות הם קלחים הרכים שלהם, וקפרסין הם הגבעולין שלהם, והאביונות הם עיקר הפרי היוצא מתוך הקפרס. ועל התמרות מברך בורא פרי האדמה, אף על פי שסופן להקשות, דרך בני אדם לנטוע הצלף על דעת לוכל התמרות, ו[ב]כלל פרי הם, וכן על הקפרסין מברך בורא פרי האדמה. ועל האביונות מברך בורא פרי העץ, שהם ע[י]קר הפרי שלאילן

Les mots du jour à apprendre :

Comme toi	כְּנֹתֶךָ
Il est logique	מִסְתַּבֵּר
Radis	צָנוֹן

Programme du Mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chéléma

de Dan ben David

3. Dit-on Natei Inchei sur le fruit lui-même ?

Que se passe-t-il d'après vous si l'on mange un fruit avant sa maturation ?

Y at-t-il une différence entre le Rachba et le Raah ?

שו"ת הרשב"א חלק א סימן תכח

שאלת למה מברכין על כל האילנות משיוציאו וכן בבוסר משיגרע שמברכין בורא פרי העץ. מאי שנא משקדים המתוקים שאין מברכין עליהן בקוטנן אלא שהכל משום דלא נטעי להו אדעתא דהכי

תשובה. שאר כל האילנות וכן הבוסר מגוף הפרי שנטעין אותן מחמתו הוא אוכל. אבל שקדים המתוקים בקוטנן אינו נהנה מגוף הפרי אלא מקלפתו החמוצה דאינו עקר הפרי. ואין נטעין את השקד אדעתא דקלפת השקדים אלא אדעתא דגרעיניה והוה להו כקורא. וההפך... /בשקדים/ המרים דאפשר דבקטנן מברכין עליהם בורא פרי העץ ולא בגדלן אם לא מתקן באור

חידושי הרא"ה מסכת ברכות פרק ו - כיצד מברכין

והלכתא כשמואל. פי' והכי אמרינן בגמרא ומקשינן עלה מצנן דסופו להקשות ואפילו הכי אדרכיך מברכין עליה בורא פרי האדמה, ותרצינן בגמ' דלא דמי דצנן נטע איניש אדעתא דפוגלא, פי' בעודו רך נקרא פוגלא, הכא לא נטעי אינשי דיקלא אדעתא דקורא, פי' ובודאי דכל היכא דהוא פרי לא שנא בלולבין נטעי אינשי אדעתא דהכי או לא, דמכל מקום פירא הוא ולא איתמר האי לישנא והאי טעמא כלל בשום דוכתא אפירא, אבל במידי דהוא גופיה לאו פירא כלל אלא דאכלי ליה אינשי כגון פוגלא וירק דלאו פירא ולולבי גפנים וקורא נמי דלאו פירא וכיוצא בהן, בהא שני לן בין מידי דנטעי אינשי אדעתא דהכי להיכא דלא נטעי אינשי אדעתא דהכי, וזה דבר ברור וראוי להזהר בזה לפי שכבר טעו בו רבים

Les mots du jour à apprendre :

A planté	נָטַע
Les gens	אֲנָשִׁי
Avec l'intention	אֲדַעְתָּא

Programme du Mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chéléma de Yonathan ben Yosseef

4. Lorsque l'on mange un fruit d'une façon différente de celle à laquelle il était destiné

Définir la décision Halah'a selon les Poskim suivants :

שו"ת הרשב"א חלק א סימן ת

שאלת עוד פלפלי רטיבתא מברך עלייהו בורא פרי האדמה. ואמאי כיון שהן גדלין באילן בורא פרי העץ הוה לן לברוכי

תשובה כיון שאין נוטעין אותן אלא על דעת שיתייבשו ויאכלו רובן ביבשותן שחוקין בתבלין בלבד. ואין נאכלין כן בפני עצמן אלא מיעוטן לפעמים. אין מברכין עליהן בורא פרי העץ אלא פרי האדמה. וקרוב היה שלא יברכו עליהן אלא שהכל כקורא. אלא לפי שנאכלין המעט מהם ברטיבותן ואדעתא דהכי נמי נטעי קצת מברכין עליהם בורא פרי האדמה מיהא הואיל וחייב הכתוב בערלה כדאית' התם /כיצד מברכין/ שרבה אותן הכתוב מדכתב (ויקרא י"ט) ונטעתם כל עץ מאכל

ט"ז אורח חיים סימן רד ס"ק ד

ועל קורא. הטעם דלא נטעי אינשי אדעתא דהכי למיכליה כשהוא רך אלא יניחנו עד שיתקשה ויעשה תמרים לאו פירא הוא. ונ"ל דבשרביטין של קטניות שקורין ערבי"ז שוטי"ן יש חילוק דאותן שהן נזרעים בגנות ע"מ לאוכלן חיים בשרביטיהן יש לברך בפה"א אפי' על השרביטין דע"מ כן נזרעו אבל אותם שזורעים בשדות להניח עד שיתקשו ויבשלו אותם אין לברך עליהם בפה"א מה שעוקרין מהם כשעודם רטובים ולחים דלא נטעי אדעתא דהכי אלא יש לברך עליהם שהכל אפילו אם יתקשו דאז הם טובים במבושלים דוקא ע"כ לא יברך רק שהכל עד אחר בישולם כנלע"ד

פרי מגדים אורח חיים משבצות זהב סימן רד ס"ק ד

ד) ועל קורא. עיין ט"ז. ברכות ל"ו א' קורא פירש רש"י רך של "דקל" (תמרים) ענפין רכים ולסוף מתקשים ועושים תמרים עיין באר הגולה באות ב' [בסוף]. ומה שכתב בערבי"ז שוטי"ן צ"ע דמיעוטן זורעין לאכול כך, דמיא לפלפלים בסימן ר"ב מ"א [ס"ק] ל"ה, וקורא מפסיד האילן מה שאין כן זה ומנלן דפרי האדמה נשתנה מפרי העץ לענין זה עיין סימן ר"ה בט"ז אות גימ"ל, וצ"ע.

Les mots du jour à apprendre :

Et à chaque endroit	וְכָל הַיָּאָר
Sur lui	עָלָיו
Palmier	דָּקָל

Programme du Jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua de Shimon ben Juliette

(Suite)

אבן העוזר אורח חיים סימן רד סעיף א

פסק הט"ז [ס"ק ד] בשרביטי הקטניות שקורין ערבי"ס שוטי"ן [אפונה], אותן שנזרעים שדות שלמות, מברך עליהם בעודן לחים שהכל אפילו על הקטניות, משום דלא נטעי אינשי אדעתא דהכי ע"ש. ואשתמיט מיניה תשובת הרשב"א [ח"א] סימן תכ"ח, כל שזרעי אדעתא למיכל הן עצמן בברכתן הראויה להם, אף שלא הגיע זמן כמו בוסר, או בשאר אילנות משיוציאו, מברך בברכתן הראויה, ושאי שקדים [המרים] דלא נטעי אינשי כי אם לאכול בקטנותן הקליפות, דאז הקליפות הן העיקר. עיין שם בתשובה. וכן פלפלין דתשובת הרשב"א [שם סימן ת] הובא בב"י סימן ר"ב [קעט, ב ד"ה פלפל], היינו דלא נטעי להו אדעתא למיכל בברכתן, אלא ע"י תערובת אחר שמתייבש, ואז בטלין לשאר המאכלים. אבל בנידון דידן דנטעי אינשי אדעתא למיכל אותן עם ברכתן, מה בכך שלא הגיע זמן שעדיין לחים, אעפ"י כן לא הפסידו משום הכי ברכתן, זה פשוט. ותו דלאו בדעתיה הדבר תלוי, אלא כל דעבידי אינשי לנטעי אדעתא דהכי מברך ברכתן. ותדע דהרי ענבים וזיתים, במקום שנטועין שדות שלמות כדי לעשות ממנו יין ושמן, אפילו הכי מברך עליהם כשאוכלין בעינן בורא פרי העץ. אך על שרביטין עצמן מברך שהכל, דהא בקפריסין [בטור] בסימן ר"ב יש פלוגתא אי עיקר פרי הוא אי לאו, וכל דלאו עיקר פרי בפרי האדמה מברך שהכל, כמו בשחת סימן זה [סעיף א] דלא נגמר פריו ע"ש. והעולם אוכלין תחלה הקטניות דפרי האדמה קודם לשהכל, וע"כ מספק אין חוזרין לברך על השרביטין כג], אבל אם אוכל השרביט לבדו ברכתו שהכל נהיה בדברו, וזה פשוט.

משנה ברורה סימן רד ס"ק ט

הניתוסף וכו' - דאע"ג דגידולו מן הארץ אפ"ה לא מברכין עליה אפי' בפה"א אלא שהכל דלא נטעי אינשי האילן אדעתיה למיכל את הקורא כשהוא רך דממעט ענפי האילן אלא שיתקשה ויעשה עץ ויגדל פרי. כתב הט"ז [ו] דקטניות רטובין בשל גנות שנזרעין ע"ד לאכול חיינ מברך בפה"א אפילו על השרביטין לבד דע"מ כן נזרעו אבל של שדות שדרכן להניחן עד שיתייבשו ולאוכלן מבושלין מברך על הקטניות כשהן חיינ אפילו כשהן רטובין שהכל ואם בשלן בפה"א ובפמ"ג מפקפק מאד על דבריו וכן דעת [ז] הרבה אחרונים דאין לחלק בין קטניות לקטניות ולעולם מברך עליהן כשהן רטובים בפה"א וכן מנהג העולם [שע"ת] אמנם לענין השרביטין [ח] יש

דעות בין האחרונים כשאוכלן לבדן בלא הקטניות אם יברך עליהן בפה"א או שהכל וע"כ טוב לכתחלה ליזהר
שיאכלן עם הקטניות ויברך על הקטניות לבד בפה"א [ט] ולא יברך עוד על השרביטין ואם אירע שאוכל
השרביטין לבד יברך שהכל

Vous trouverez en Annexe les pages du Mishna Broura si vous désirez approfondir les décisions Halah'a

Les mots du jour à apprendre :

Branche	עֵנָף
Tendre	רֶךְ
Cueille	תּוֹלֵט

Bon Limoud sur Matmidim !

הלכות ברכת הפירות סימן רג רד

ח [ה] (יד) "צנון מברך עליו בורא פרי האדמה (*):

רד דיני הברכות ליתר מאכלים. ובו י"ג סעיפים:

ח נכנס מ"א
* (אט"ג) דסוף
אם אינו מולטו
בעמו הוא מתקשה
(ע"ז)
א נכנס מ' משנה
ובנימא ב' ולא
לגמרי כ"י
* (הטור) כתב
בענין הדקל וכן
הוא בפמ"ש ע"ש ל"ו

א על דבר שאין גידולו מן הארץ כגון בשר בהמה חיה ועוף דגים ביצים חלב (א) גבינה (א) * ופת שעפשה. ותבשיל שנשתנה צורתו (ב) ונתקלקל ונזבלות שהם תמרים (ג) שבשלים ושרפם החום ויבשו (ד) ועל הגובאי (ה) ועל המלח ועל מי מלח (ג) (ו) ועל המרק ועל (ז) (ז) כמהין ופטירות (ה) [א] ועל קורא (ח) הגה שהוא הכך (ט) הנמוסף * צאינן בכל שנה שקורין **שערי תשובה**

באר היטב

(א) גבינה. אם צירך על גבינה צפה"א לא יאח הל"ט ח"א סי' רל"ח: (ב) ונתקלקל. היינו קצת דאלו נתקלקל לגמרי אין מצרכין עליו כלל כ"י: (ג) ועל המרק. של זכר. דמרק של פירות ע"ל סי' ר"צ: (ד) כמהין ופטירות. מן האויר הם גדלים: (ה) ועל קורא. דלא נטעי אינשי האינן אדעתא למיכל הקורא כשהוא כך רק שימקשה ויעשה עץ. ונ"ל דנשריטין של קטניות

דהולכים אחר הרוב דחוק ממני דגן הולכים אחר הרוב ומה שמדבקין בקמח השומשמן כל לבדן בטל הוא ע"ש. ונראה שאם שניהם שוים יש לט"ק. אזה עיקר מנרץ צפה"א דאפי' על דבר שנכרחו צפה"ע יאח דיעבד כמ"ש סי' ר"ו: [ה] לזון מנרץ עליו צפה"א. ואע"פ שסופו להקשות וכזה נע"מ דאם נתקשה אין מצרכין עליו דעך בעלמא הוא ע"ש ונראה דמיייר בעינין שנתקשה הרבה עד שרוב בני אדם אין אוכלין מממת קשיומו והאוכל בטלה דעמו כ"ו וזה פשוט. ועיין במשנתם וזה דמקחת קליפה עבה של זון בדבש מנרץ צפה"א דלא דמי לקליפת מרגנין דקליפה של זון הוא משונה ע"ש. ונראה דמכל מקום אם מרקח זון שנתקשה הרבה אין לנרץ רק שהכל:

* [א] ועל קורא. עבה"ט שכתב שפנינים מאירות חולק על הט"ו ועי' באה"ט ע"ש הוא חולק על הט"ו ועיין מ"ש ביד אפרים שאף שיש ליישב דברי הט"ו מ"מ עמו דבר כהפמ"א ואה"ט שאין מחלקין בין קטניות לקטניות וזה שכתב הט"ו דגם על השריטין מנרץ צפה"א חולקים ג"כ

משנה ברורה

איננו צ"ח כחוש אפי"ה האיננו צ"ח עיקר והנוקע"ר טפל להן דאינו צא רק למתקן ואין לנרץ עליהן: ח (יד) צנון וכו'. דאע"ג שסופו להקשות כעך אם אין תולשו בעמו אפי"ה מצרכין עליו צפה"א דנטעי אינשי אדעתא לאוכלו כשהוא כך [גמ' ועי' צמ"א וצ"ח שמדד דלגנון שלנו שהוא מר [ואין] דרך לאכול בלא פת] לא חשיבא כ"כ ומנרץ עליו שהכל אמנם הגר"ז צסי' ר"ה מוכיח מה"ח דמ"מ מנרץ עליו צפה"א: א (א) ופת שעפשה. ונתקלקל (א) קצת עי"ז דאלו נתקלקל לגמרי ולא חוי לאכילת אדם אין מצרכין עליו כלל וכדלקמיה לענין מצטייל: (ב) ונתקלקל. מיייר ג"כ שנתקלקל קצת ולא לגמרי דאל"ה אפילו שהכל לא שייך לנרץ [כ"י]: (ג) שבשלים ושרפם וכו'. היינו ע"י שריפת החום (ב) נחבשלו ונתייבשו וששתנו לגריעותא ועיין מה שכתבנו לעיל צסי' ר"צ ס"ט צמ"ז וצ"ח: (ד) ועל הגובאי. הוא מין מנרץ טהור ולאפוקי מר' יהודה דאמר שם במשנה כל שהוא מין קללה [שעל הקללה הם צאינן] אין מצרכין עליו: (ה) ועל המלח. הואיל ויש לו מזה עכ"פ הנאה קצת כשנותן לתוך פיו: (ו) ועל המרק. של (ג) זכר דאלו של פירות וירקות תליא צפלוגתא עיין בסמ"ח ר"צ סעיף י' וי"א: (ז) כמהין. אותן (ז) שמוציים תחת הקרקע ונצראין משומן הארץ ופטירות גדילים

ביאור הלכה

זכאי ואולי יש לומר דאף שהימלחא כולל גם ונגדל מ"מ לענין כמישה אפשר דיש לחלק בין ונגדל לשאר בשמים דונגדל כשמרקחו בדבש אין דרך לכתשו כל כך וע"כ אבד זכרמו הקודמת אבל מדברי עטרת זקנים וכן מה"ט"ו משמע לכאורה כמו שכתבנו וז"ע:

* ופת שעפשה. עיין צמ"ז ודע דמטא"ר צמ"ז"ס דכל אלו שצרכתן שהכל זרכה אחרונה שלהם צ"ד ומוכה שם דגם על הפת שעפשה קאי ולכאורה כיון דעדיין חוי לאכילה קצת אין יפטר מצרכת המזון דבשלמא לענין זכרמ' המוציא שהיא דרענן כיון דלא חשיב אמרו שיערך רק שהכל אכל לענין צמ"ז שהיא דלאורייתא אין נפקע חיובו והלא עכ"פ ע"י הדחק חוי למיכליה והלא צמ"ח ל"ו ע"כ מדמי זרכה ליה"כ ולענין יוה"כ משמע ציורא לכאורה דאכילה ע"י הדחק שמה אכילה מדאמר שם [פ"ה] ע"כ דכשאל לולי גפנים חייב ומסתברא לולי גפנים לאו אכילה גמורה היא אלא ע"י הדחק וכן מוכח בהדיא בסמ"ח ר"צ ס"ב דלענין זרכה שמה אכילה ומנרץ עליה זרכה הראו"ה לה ובענינו משום דלא חשיבא גרעו מדרגתה אכל לא מסתברא דמשום הכי יהיה פטור לגמרי ואולי י"ל דדוקא כשאל אכל כדי שביעה דחייב צמ"ז שלו הוא מדרבנן בעלמא אכל כשאל כדי שביעה דצמ"ז שלו הוא מדאורייתא חייב לנרץ צמ"ז כיון דע"י הדחק חוי לאכילה ואף דמתחלה צירך שהכל לית לן זה וכענין מה שפסק השו"ע לענין פת כימינן צמ"ח קס"ח ס"ו ע"ש וז"ע למעשה:

על העיסים: (ח) שהוא הרך. של דקל (ה) כשענפיו גדלים בכל שנה ושנה הנוסף בשנה זו כך וחוי לאכילה ובשנה שניה מתקשה ונעשה כעך: (ט) הניחוסף וכו'. דאע"ג דגידולו מן הארץ אפי"ה לא מצרכין עליה אפי"ה צפה"א אלא שהכל דלא נטעי אינשי האינן אדעתא למיכל את הקורא כשהוא כך דממעט ענפי האינן אלא שיתקשה ויעשה עץ ויגדל פרי. כתב הט"ו (ו) דקטניות רטובין בשל גנות שזרעין ע"ד לאכול חיינ מנרץ צפה"א אפילו על השריטין לבד דע"מ כן נזרעו אבל של שדות שדרכן להניחן עד שתייבשו ולאכול מנרץ על הקטניות כשהן חיינ אפילו כשהן רטובין שהכל ואם בשלן צפה"א וצמ"ג מפסקת מאד על דבריו וכן דעת (ו) הרבה אחרונים דאין לחלק בין קטניות לקטניות ולעולם מנרץ עליהן כשהן רטובים צפה"א וכן מנהג העולם [שע"מ] אמנם לענין

מתרגם: זונגיל

שער הציון

(א) עט"ו ופמ"ג ע"ש. ופשוט דהיינו כשאוכל במקום שנמעטפ דאלו כשמואל צהכר מקום שלא נמעטפ עדיין צודאי מנרץ המוציא וזה"ל: (ב) והנה המ"א הביא בשם הצ"ח דה"ה אם נפלו מן הארץ קודם גמר ציולן ועיין צמ"ג ובשאר אחרונים דנתקשו בזה ממה שפסק המחבר לעיל בסמ"ח ר"צ ס"ב דשאר כל האילנות משוייאו חשיב פרי ומה לי אם תלשן או שנפלו ע"י הרוח ועיין לעיל בסמ"ח ר"צ ס"ט צמ"ל מש"כ שם: (ג) אחרונים: (ד) א"ר בשם מר"י: (ה) רש"י: (ו) והעתיקו הא"ר וזה"ל והגר"ז דבריו: (ז) האבן עזר והחמד משה זפניס מאירות ע"ש בדבריהם שהלעו בשפיות דלא שייך הקצרה דלא נטעי אדעתא דהכי על עיקר הפרי עיין באה"ט [ולכאורה יש ראייה מהא דליאת בסמ"ח ר"ח לענין כוסם חטה מי מדברין צפה"א וצודאי ג"כ לא נטעי ע"ד לאוכלה מיה אפי"ה לא נשתנית זרכה. אמנם יש לדחות כמ"כ צמ"ל צ"כ ס"ב ד"ה ואם ע"ש] וכן משמע דעת המח"כ בכלל י"א דלא כתב אלא לענין השריטין משמע דלענין קטניות עצמן אין לחלק אח"כ מאחאי ציאיור מהר"מ נעטע על המנדכי שגם הוא הסכים לדינא כהאבן עזר"ה ופייעמו ודלא כט"ו וכמה דכן הוא מנהג העולם שאין חילוק בין קטניות של גינה לשל שדה ובכולו מנרץ כשן רטובים צפה"א:

[ה]*

הנהגות ותיקונים: א פ"א: ב אדעתא: ג העוזר: ד ל"ו:

פיקושי דברי הרב: א ובשו"ע הרב סי' ר"ה סעיף ד' כתב: אבל הנזרעים בשדות ורכם להניחם ולהאכל מבושלים, ולפיכך אין מברכין עליהם כשהם חיים אפילו בעודם רטובים אלא שהכל בין על הקטניות בין על השריטין.

הלכות ברכת הפירות סימן רד

קיא באר הגולה

(פלמיטו) (טור) ועל (י) לולבי גפנים ועל שקדים (יא) מתוקים שאוכלים אותם (יב) כשהם רכים בקליפיהם ועל חזוי והוא (יג) שחת ועל קרא (יד) חיה ועל (טו) קימחא דשערי ועל שכר תמרים (טז) ושכר שעורים (יז) ועל מי (יח) [צ] שעורים שמבשלים לחולה ועל (יח) עשבי (י) דרבא (יט) שאינם נזרעים ועל שבת שקורין אניט"ו (ר"ל (ח) אני"ס) (כ) ועל (ט) כמון וכסבור (כא) (דלעטמא ענדי (כב) ולא לאכילה) ועל החומץ שעירבו במים (כג) עד שראוי לשתות מברך שהכל: ב על החומץ לבדו (כד) אינו מברך כלום מפני שהוא (י) [ג] מזיקו: ג (כה) ריחיה חלא (פי) חומץ) וטעמיה חמרא

שערי תשובה

בפמ"א וזה"ע וכתב ללאו פרי הוא ונחמין מד דרגא לנכך שהכל עיין צד אפרים שעיקר הוא כהט"ו. ובשריטין מאותן שקורין נוק"ר ארבי"ס שהרבה כוספין השריטין עם הקטניות בחד נראה דכ"ע מרד"ע ע"ש: * [ג] שעורים. ענה"ט ודין זה מהשונות הרא"ש ויש שכתבו שהרמב"ם חולק על דין זה ועיין בהשונות פרה מטה אהרן ח"א סי' מ'. ועיין צד אפרים דירקות שמבשלים לחולה לצורך מימיהם מברך על המים ככרת הירקות ודוקא שעורים שאין דרך לבשל לאכילה כ"א לצורך מימיהם בשבל החולה ע"ש ועיין לקמן סי' ר"ח במ"א וזה"ע שם: * [ג] מויקו. ענה"ט ועיין בשאל אברהם בשם הא"ר ונראה עיקר כהמג"א כיון דבלא"ה

באר היטב

שקורין ערבי"ס שוטי"ן יש חילוק לדחות שהם נזרעים בגינה יש לנכך צפה"א אפילו על השריטין דע"מ כך נזרעו לאוכלן חיים. אבל אותן שזרעין בשדות להניח עד שיתקשו ויבשלו אותם אין לנכך עליהם צפה"א אלא שהכל עד אחר ביטול ט"ו ע"ש ובתשובת פנים מאירות סי' ס"ה חולק וכתב דאין לחלק ועל כלם מברך צפה"א: (י) שעורים. ועל הקא"י וטה"ע נמי שהכל ע"ל סי' ר"ב ס"ק י"א": (י) דרבנן. דוקא בעשבים אמר כן דאינם חשובים מרד עמנן ולא מרד זריעה דגדלים בלי זריעה אבל פירות טובות כגון יאדע"ע מלינו"ש יש לנכך עליהם כמ"ש בסימן ר"ג ס"ק א': (ח) אני"ס. ואם שלקו מברך על מימיו צפה"א מ"א ס"ק י"ד ע"ש: (ט) כמון. קימ"ל צל"א: (י) מויקו. דוקא בחומץ חוק

משנה ברורה

לנו ועומד לשמיה אינו נחשב בכלל בתבשיל של ה' מיני דגן שיברך צורא מיני מזונות שאין מברכין צמ"מ אלא על מאכל כמ"ש בסימן ר"ח ס"ו (יד) ומשמע בחוספות דף ל"ח ד"ה האי דאפילו יש בהן כוח צדי אכילה פרס ג"כ לא מברכין עליה אלא שהכל י"ב: (יז) ועל מי שעורים וכו'. ג"כ מטעם הג"ל שלא נעשה כ"א לשמיה: (יח) עשבי דרבא וכו'. ואפילו הם טובים לאכול כמו עשב שקורין [שאלאו"ע] שהן עלים חמוצים ואפי' לאחר שששם שהוא מאכל שרים מברכין שהכל דאינו חשוב כ"כ לפרי אבל על שאלאטען ° וכיו"ב שזרעו מברכין צפה"א [מ"א]: (יט) שאינם נזרעים. ודוקא (טו) בעשבים דאינם חשובין מרד עמנן ולא מרד זריעה דגדלים בלא זריעה אבל פירות שהן טובים למאכל אפילו גדלים צעירים מליהן כמו פוימקע"ס. וכדומה יש לנכך עליהן צפה"א: (כ) ועל כמון. קימ"ל °. וכסבור אלייגנר"י בלעז: (כא) דלעטמא עבירי וכו'. ומיירי (טו) זין צרטיין וזין צינשין. וכן אם רקחן צדש נמי שהכל [א"ר ופמ"ג]: (כב) ולא לאכילה. אכן אם שלק את האני"ס ° (י) מברך על מימיו צפה"א לכה"י קיימא להעמיס דבר המתבשל בו: (כג) עד שראוי לשתות. דאף דמתחלתו היה יין כיון שגשמתה ונעשה חומץ אבד מעלתו: ב (כד) אינו מברך. ודוקא (יח) בחומץ חוק שנתחמץ כ"כ שמצנע כשמליכין אותו על הארץ אבל בחומץ חלא חוק כ"כ ודאי אינו הגנה מיניה וצדי ברכי: ג (כה) ריחיה חלא וכו'. סעיף זה וסעיף ד' (יט) בלא לבאר אדות יין שהתחיל להתקלקל

לענין השריטין (ח) יש דעות זין האחרונים כשאוכלן לנכך בלא הקטניות אם יברך עליהן צפה"א או שהכל וע"כ טוב לכחלה ליהרר שיאכלן עם הקטניות ויברך על הקטניות לבד צפה"א (ט) ולא יברך עוד על השריטין ואם אירע שאוכל השריטין לבד יברך שהכל: (י) לולבי גפנים. גם צה הטעם כמו בקורא: (יא) מתוקים. ושקדים מרים עיין לעיל בסימן ר"ב ס"ה: (יב) כשהם רכים בקליפיהם. ואף דקיי"ל לעיל בסימן ר"ב ס"ב (י) בשארי כל האילנות דמשויאזו שום פרי חשיב חייב פרי שאני החם דהוא נהנה מגוף הפרי שזרעוין אותו מתמתו אבל החל בשקדים מתוקים צקטנותם אינו נהנה מן הפרי רק מהקליפה החיונה ולא נטעי להו אינשי אדעתא דקליפה אלא אדעתא דגרעיניה כשיבשלו ודמי לקורא הג"ל: (יג) שחת. תבואה שלא (יא) היצאה שלש וחזי לאכילה ומשום דלא גמר פירא נחית מד דרגא מפנה"א לשהכל וה"ה לכל פרי האדמה דלא גמר פירא וחזי לאכילה שהכל [מ"א וש"א]: (יד) חיה. שהוא טוב מבושל יותר ממי וע"כ כשאוכלה חי נשתית ברכתו לשהכל וכלקמן בסימן ר"ה ס"א: (טו) קמחא דשערי. אפילו (יב) הנעשה משבליים שמיצטין דטובים לאכילה קמ"ו דשערי דה"ה קמח של כל ה' מיני דגן כמבואר לקמן צסי' ר"ח ס"ה והאי דנקט דשערי דקד"א הואיל וקשה לתולעים שצנעם לא יברך עליה כלל קמ"ל כיון דאית ליה הנאה מיניה צדי צרוכי [גמרא]: (טז) ושכר שעורים. הואיל (יג) והוא

מתרגם ° עלי חסא ° כמון שחור ° ע"ש (ירק שיש לו ריח טוב)

שער הציון

(ח) דעת השע"מ [ופעין זה ג"כ מרדד בחמד משה] כהט"ו שיברך עכ"פ בשל גינה צפה"א ודעת אכן העוזר ופנים מאירות דחמד מברך עליהן רק שהכל אם אוכלן לנכך בלא הקטניות משום דאין עיקר הפרי וכן הוא ג"כ דעת הח"א בכלל ג"א וע"ש שסובר דאפילו צוקע"ר ארבי"ס שוטי"ן יברך על השריטין שהכל דלא כשע"מ: (ט) אהע"ו שכן הוא מנהג העולם ומסתברא דיינא הכי דמיפטרי מטעם טפל: (י) העתקתי מהשונות הרשב"א סימן תכ"ח ופלגא על המ"א ששינה משלשון הרשב"א ומחמת זה נדחק הפמ"ג מאד ע"ש ואולי לא היה לפניו ספר הרשב"א רק מחזה עממיק שהעתיק דבריו בקיצור ובשינוי: (יא) עיין בעט"ו שכח דבגיונייהא"ה מברך צפה"א ובמגן גבורים מרדד לדינא אין לחלק בזה: (יב) לקמן בסימן ר"ח ס"ה: (יג) ויש עוד טעמים עיין בפוסקים: (יד) ויש לעיין בהשונות מהמ"מ סי' קנ"ד שהוצא צמ"א סק"ט אם אינו סותר לזה ואין צדי המשוה: (טו) ט"ו וש"א ועיין בצבאור הגר"א שהקשה על השו"ע ממנהין ופטירות ולפי דבריהם לכאורה לא קשיא מידי: (טז) מ"א ומאמר מרדכי ויד הקטנה והגר"ו וה"צ דלא כצ"ח וכו'. ולא דמי לפלפלין ונגויל דביצטין אין מברך כלל דהחס אינם ראויים לאכילה כלל ציצטון אבל הני ראויים קמ"ה דמתוקים לחיך אלא שאין דרך אכילתם נכך ולא נטעי להו אדעתא דהכי ולכן נחמין דרגא ומברך שהכל [מ"א ומאמר מרדכי]: (יז) גמרא ולכאורה מסתברא דה"ה כמון וכסבור והגר"א הקשה על ענף הדין דאף גופן נמי יברך צפה"א: (יח) מ"א ומגן גבורים והגר"ו וסדורו של הגאון יעב"ץ ודלא כא"ר ועיין בשע"מ שגם הוא הסכים כן לדינא דבלא"ה דעת רבינו יונה לנכך על חומץ ע"ש וכן מלאחי באשכול שדעתו דיש לנכך על חומץ משום דנהגה ואין למדין מיה"כ דתליא ציחוי דעתא חומץ אינו משיב נפש [משא"כ צענינא דכס פלפלי מדמין שפיר דאינו בכלל אכילה בלל]: (יט) ע"ת וא"ר וכן מוכח מהגר"א:

[1] * [1] * הגהות ותיקונים: א) י"ט: ב) בפה"א: ג) דגל בגינה: יקויפו דברי הרב: א) ובשו"ע הרב סעיף ה' הוסיף: ויש מי שהיה נוהג לברך בפה"א על הגדלים בארץ וכו' אפילו הם מינים גרועים כעשבים ודומיהם, וזה שיטת האר"ז כמו שכתוב בסדר ברכת הנהנין פרק ו' הלכה ה'.

הלכות ברכת הפירות סימן רב

ליה שמן (ט) [ט] עיקר (לב) ומברך עליו בפה"ע י'אום אינו מתכוין לרפואה אלא לאכילה הוה ליה (לג) אניגרון (י) [י] עיקר ואינו מברך אלא על האניגרון (יא) [יא] (לד) (שהכל): ה' לשקדים המרים כשהם קטנים (לה) מברך בורא פרי העץ גדולים ולא כלום דאזוקי מוקי * וטעמא דמלתא דכשהם קטנים עיקר אכילתם היא הקליפה ואינה מרה וכשהם גדולים עיקר אכילתם מה שבפנים והוא מר (לו) * ואם מתקן על ידי האור או דבר אחר (לז) מברך * בורא פרי העץ: ו' יצלף (פי) לץ מין אילן שעליו שלו ראויים לאכילה ויש נעלו כמין חמרים. אצונות הוא הפרי מהלץ וקפריסין הן קליפה שסביב הפרי כקליפות האגוזים) (לה) על העלין ועל התמרות (לט) ועל (יב) [יב] הקפריסין (יג) [יג] בורא פרי האדמה ועל האבינות שהם עיקר הפרי בורא פרי העץ: ז' * תמרים (מ) שמיעכן ביד י'ועשה מהם עיסה

ב שס 9 ר' יונה והראש והשני"א בשם ר"ה ר' יונה והראש" * לעיל סעיף ג' אלו עיקר הפרי דלאו אדעתא דהכי נטעי לה ג' נכוח ל"י וכר"ע ס' שם ל"ח ע' ג' הרמב"ם בפ"י(ב) מה"כ

שערי תשובה

באר היטב
לרפואה כגון עס שזכר או יין שרק דמנך על השמן בפה"ע מ"א: (ט) עיקר. אפי' השמן הוא מועט ב"ח מ"א: (י) עיקר. אפי' הוא המיעוט מ"א: (יא) שהכל. ל"ע דהא נגמרא דף ל"ט א' צדריא דמנך על מי סלקא בפה"א מ"א: (יב) הקפריסין. הוא קליפת הפרי כמו קליפת אגוזים: (יג) בפה"א. דאינו עיקר הפרי מכאן היצא רחיה הרב ט"ו לקמן בסי' ר"ד ס"ק ט"ו דעל קליפת מרגני"ץ שמקמתין אותם בדבש שמנך בפה"א. אבל המ"א סי' זה ס"ק י"ז חולק וכתב דלא דמי דהכא הקליפה נופלת ובהמרגני"ץ הקליפה

עיקר. ענה"ט ואין כן דעת הט"ו והא"ר ועי' ביד אפרים: [י] עיקר. ענה"ט ועי' טור בשם הר"י יוסף שלא כתב כן והטור כתב שנתנו נרואת האחרונים חלקו על זה ובלקוטי פר"ח כתב והגני מורה וכן בפשיטות נכבדה הר"י יוסף ו"ל ע"ש וביד אפרים שגם בהגהת סמ"ג משמע כהר"ר יוסף אך לאפוקי מפלוגתא י"ל שהכל ע"ש: [יא] שהכל. ענה"ט ועי' פא"ר שכתב בשם רמ"ג לנך בפה"א וע"ש מ"ש למך דברי הש"ע וביד אפרים מ"ש בזה: [יב] הקפריסין. ענה"ט ודעת החו"ס והרא"ש דמנך בפה"ע אך הטור כתב דמסקי י' לנך בפה"א ועיין בשו"מ שאנת אריה סי' כ"ג וביד אפרים מ"ש בזה: [יג] בפה"א. ועיין בפני יהושע

ביאור הלכה

משנה ברורה
דלא זולתין כאן בחר רוב המשקה אלא כל דבר שעיקר כוונתו" הוא עיקר לענין הצרכה והשני נפטר בצרכתו: (לב) ומברך עליו בפה"ע. ולאחריו (לד) מעין ג' אם שמה כשיעור: (לג) אניגרון עיקר. ומשמע מדברי הט"ו דמיירי שמי הסילקא הם הרוז לגבי שמן לפיכך השמן נטפל לו (לה) אבל המ"א כתב דלפילו צאיניגרון מועט נמי אניגרון עיקר כל שאינו לרפואה אלא לאכול ומנך על האניגרון ופותר השמן: (לד) שהכל. כ"כ הרמב"ם שם וכ"מ בנר"י והמג"א חמה דהא מבוחר לקמן בסי' ר"ה דברכת מי השלקות הוא בפה"א והגר"א מיישבו (לו) דהכא שמתקנו לשמיה הרי הוא כמשקה וברכתו שהכל: ה"ה (לה) מברך בפה"ע. ואע"ג דנמתוקים קטנים אינו מנך אלא שהכל וכדלקמן סימן ר"ד שאני חסם (לו) דאינו גמר פירא וצוראי לא נטעי להו אדעתא לאכלס קודם שיחבשלו משא"כ הלא דנגדלס לא יהיו ראויין כלל לאכילה (לח) נטעי להו שפיר אדעתא למיכל נקטנותם והוה גמר פירא שלהם: (לו) ואם מתקן. דכיון דגשמתו למעלותא ע"י המיחוק צבור (לט) הו"ל כשאר פירות שאין חמוצים אלא ויחבשו דמנך כשהן מבושלין בפה"ע וכדלקמן בסי' ב: (לז) מברך בפה"ע. וה"ה (מ) שאר מיני פירות שהם חמוצים או מרים ואינם ראויים לאכילה כלל ומיתקן או בישול שמנך בפה"ע דהלא צאמת פרי הוא אלא שאינו ראוי לאכילה כך לך המני מיתוק: ו' (לח) על העלין ועל התמרות. שאינן (מא) להקרא פרי העץ: (לט) ועל הקפריסין וכו'. משום דאינו עיקר הפרי. ומ"מ (מג) בדיעבד אם בירך על הקפריסין בפה"ע י"א. ולענין קליפת פאמערגני"ץ שטוגנין בדבש יש דעות (מג) בין האחרונים אם לנך עליהן שהכל או פה"ע ופרי האדמה (מד) ל"ע"כ יש לנך עליהן שהכל ובדיעבד אם בירך פה"ע או פה"א י"א: ז' (מ) שמיעכן ביד

אפילו נתמתא הו מתכוין ע"ש: * וטעמא דמלתא דכשהם קטנים עיקר אכילתם היא הקליפה וכו'. טעם זה שכתב המחבר בהרבה ראשונים לא נזכר ד"ל של קליפה אלא בפשטו דהשקדים המרים גופם נקטנותם אינם מרים ונגדלס נעשו מרים [עין רש"י חולין כ"ה ועירובין כ"ח ובפירוש השנה בהרמב"ם בחולין ס'ס] וכל טעם זה דקליפה לא נזכר רק בנר"י אכן גם לירידה משמע דכשנגדל נעשה הקליפה בעצמה ג"כ מרה ולשון המחבר לא משמע כן ונע"ק לגברי המחבר אמאי לא יברך על קליפת הגדולים עכ"פ שהכל נגדלו אם לא שנאמר דלהמחבר ג"כ נגדלו הקליפה לאו בר אכילה היא כלל מפני שהיא קשה אבל לשונו אינו מדוקדק כ"כ לפ"ו: * תמרים שמיעכן ביד וכו'. עיין מ"ב במש"כ דלהלכה קו"ל וכו' דאף שנתה"ד דקדק מרש"י דערימא הוא דוקא כשהם חמוצים קתב כבר השיב עליו בנ"י גמ"ס ר"ד ע"ש וכן פסק המ"א וא"ר והגר"ו וכו"א דלפ"י בנחמקו לגמרי אם ניכר נמתק מהות הפרי לא נשתיה ברכתו וצאמת לדעת הרובק שהוצא במ"א שטומד בשיטת הרמב"ם מלאחי עוד כמה ראשונים דקיימי בשיטתיה והוא הערוך בערך ערימא ע"ש ונלפי הגרסה שמתנו התמיק הרמב"ם דיעו וגם העמיקו האור ורוע לדינא וכן הוא ג"כ דעת

מתרגם: מ'אראנאנין, אראנדזשעט

שער הציון
משמע בהגר"א וכו"ר כתב דדוקא אם נותן שמן הרכה [אין כוונתו דהרכה יותר מאניגרון אלא ר"ל שיעור מרובה] ולשון הגרי"תא ולעני"ד דתלוי הדבר אם נותן שיעור כפי מה שמועיל לרפואה או הוא נחשב לעיקר: (לד) נהר שלום דלא כמעשה רוקח ע"ש ראיותיו: (לה) ובפמ"ג משמע שהוא מנך כט"ו שכתב דלהמ"א אין לו רחיה מהב"ח לזה ע"ש אמנם צבאור מהר"מ גנעט למרדכי מלמד כהמ"א ע"ש וכן משמע קתב בצבורהיס שכתב וז"ל ואם אינו חושש וכו' מנך על השלקות ופותר את השמן ואפילו השמן מרובה כיון שאינו ראוי לשמיה אלא ע"י השלקות הוה להו השלקות עיקר והשמן טפל וכו' ע"ש ומסבירא זו משמע קתב דלפילו השמן מרובה מהשלקות דינא הכי וז"ע: (לו) אכן נכמה ראשונים והם הבה"ג ורי"א בענינא דמי שלקות ואצורהיס מוצא להדיא דגם נכאן בכתבו בפה"א וכסברת הרב מג"א והא"ר הכריע דהיכא דרובא סלקא מנך בפה"א והיכא דהשמן מרובה אינו מנך אלא שהכל וכפסק השו"ע וכ"פ המגן גבורים: (לז) רש"י עירובין כ"ח ורא"ש פ' כ"מ: (לח) הרא"ש וז"פ וכ"פ הגר"א והגר"ו והפמ"ג כהמחבר ודלא כהא"ר שפוסק שברך בפה"א: (לט) ל"ח: (מ) פשוט ולא דמי לט"ב דהל"ה סוגר שם [והוצא במ"א] דאף נמיתוק לא מהני לנך בפה"ע שאני חסם שלא נגמר הפרי משא"כ הלא דאיירין בפרי גמורה ודמי ממש לשקדים: (מא) ומ"מ יש לנך עליהן בפה"א משום דנטעי להו אינשי גם אדעתא דעלין ותמרות [גמרא] ועיין בדברי יוסף שכתב דכחיים לא נטעי להו אינשי כלל אדעתא דעלין ותמרות ויש לנך עליהן שהכל: (מב) חידושי רע"א משום דלהרבה פוסקים נכתבו בפה"ע ע"ש ועל העלין ותמרות יש לעיין בדבר אף לפי מה שפסק המ"א לקמן בריש סימן ר"ו דעל דבר שאינו עיקר הפרי י"א בדיעבד נכתב פה"ע דשמא אינן כולל פ"ע כלל ובפרט על העלין שהם עליס בעלמא: (מג) דהמ"א והפנים מחירות והח"א פסקו דיש לנך עליהן פה"ע והט"ו והגד"י ישע והגר"ו והיד הקטנה והמגן גבורים פסקו דיש לנך עליהן פה"א והע"ס והא"ר והפמ"ג פסקו דיש לנך עליהן שהכל: (מד) דה"ח:

גהות ותיקונים: א) חסר חיבת עליו: ב) בפ"ח:

ליקוטי דברי הרב א) וראה בשו"ע הרב סעיף י' ב) ובשו"ע הרב סעיף ט' כתב דלכתהחילה יברך בורא פרי האדמה שאו יוצא לד"ה, ואם בירך בפה"ע יצא. ג) ובשו"ע הרב סעיף י' כתב: (ולפכרא הראשונה אם השמן הוא הרוב אינו מברך כלום מפני שמויק לגופו ואינו נהנה בשמיה זו כלל מפני שהשמן הוא הרוב וספק ברכות להקל). וכ"ז כתב בסוגרים. ובסידור סדר ברכת הנהנין פרק ז' הלכה י"א השמיט דיעה זו. ובשו"ע הרב מסביר סברת המ"א דכל דבר שאין ראוי בלא תערובות משקה הוה ליה המשקה עיקר.

הלכות ברכת הפירות סימן רב

קט באר הגויה

מזכרים שהכל (רבינו ירוחם נתיב י"ז) ח"צ וצ"י: טו (עג) * על הסוקא"ר מברך (כד) (עד) שהכל ו רמב"ם פ"ט (עה) וכן המוצץ קנים מתוקות (עו) שהכל: טז על פלפל (עז) וזנגביל יבשים ועל הקלאוו של גירופלי (ר"ל נעגלי"ך) (עח) וכל כיוצא בזה (עט) שאין דרך לאכלם אלא ע"י תערובות אין מברך עליהם (כה) כלום: יז על אגוז (כו) מושקא"ט (פ) בפה"ע על קניל"ה (ר"ל זימרי"ד) (פא) בורא פרי האדמה: יח על פלפל וזנגביל כשהם (כו) [ית] (פב) רטובים בורא פרי האדמה: הגה כל הפירות

באר היטב

בענין זה. ומ"א הגיה דל"ל והן אותם וכו' ע"ש: (כד) שהכל. ודעת הטור דיברך צפה"ע וכתב הט"ו ונראה פשוט שאם יש לפניו פרי אחר שיברך עליו יאלץ גם על הסוקא"ר דעת הטור עיקר: (כה) כלום. וה"ה גלגלי"ן ויטווי"א מהר"ם מ"א: (כו) מושקא"ט. שקורין מושק"ט נו"ס דפרי גמור הוא ורגילין לאוכלו ציבש ולי"ד לטעיף י"ד. ומי שיש לו שלשול ונותן המושקא"ט למוך השכר כדי שיעצור דמי לשמן זית כמ"ש סעיף ד'. ומיהו י"ל דכשזוהי לנמא"א אעפ"י שנותן ג"כ מושק"ט לתוכו לרפואה מ"מ מברך על השכר וה"ה גבי שמן מ"א וצ"ח א"ל"ה רבה פוסק דאף בשותה רק לרפואה מ"מ מברך על השכר ופוטרו דמיעוט הוא נגד השכר ולי"ד לשמן דלעיל: (כו) רטובים צפה"א. ועץ שקורין לאקרי"ץ צפה"א

שערי תשובה

ע"ש: * [ית] רטובים. עצה"ט ועיין לקמן סי' ר"ג דין בשמים שחוקים עם זוקע"ר שקורין (מאגן פולג"ר) ונעטרם מפארת כחז גם צלפלין שעושין מהם (מאגן פולג"ר) מברך צפה"א אבל מה שעושין לטוב לא שייך

ביאור הלכה

שחייב בה והנלע"ד כתבתי: * על הסוקא"ר. הוא לשון הרמב"ם והטור השיג עליו ולא דמי לדבש חמרים דאין חמרים עומדים צעיקרם לכן משא"כ בה שהקנים עומדים צעיקרם לנחיתות הסוקא"ר א"כ היו לכו כיומים וענבים שהפרי היוצא מהם הוא כמוהם והצ"י כתב עליו דדברים של טעם הם אלא לדוממא טוב למוש לדעת הרמב"ם שמברך על הכל שהכל דבזה יולא לכו"ע אכן בכ"מ מור טו וכתב דהטור לא ראה מעולם אותם קני הזוקער ובאמת צריך מנרים ששם גדלים אותם הקנים ממכרים לאלפים למהוך אותם צפה וצ"ח אין עיקרם דוקא למומטם ולעשות מהו זוקער ולהניח אף שסמטס לא עדיפי משאר מי פירות שאינם אלא זע"ה [כן הוא קוטב כוונתו ולא כט"ו וכבר השיגוהו האחרונים] וכן השיגו הרדב"ו לטור בהשגה זו אלא דבאמת אם זהו עיקר טעם הרמב"ם א"כ הא מינה הזוקער בעצמו אינו אלא רוטב כשאר מי פירות אבל לפ"ו הי"ל להרמב"ם להחליט לברך צפה"ע או צפה"א על הקנים בעצמם כשמוצאים אותם ופשטות לשון הרמב"ם משמע דהקנים לא עדיפי מהזוקער בעצמם ומו דעיקר הדבר תולדי נדקו דברי הטור דעיקר פרי קנים האלו הוא הזוקער שעושים ממנו שהוא דברי משבו ולא שמהו צפה"א ודאי מוצאים צפה"א את העץ בעצמו דאינו אלא הגנה כל שהוא וזע"ה ודאי עיקר נטיעתו הוא ע"ד הזוקער וכן מוצא צמח צפה"ג בעצמו ח"ל סוכר קנה דליה ודאי עץ הוא וכי נטעי ליה אנשי ודאי נמי אדעתא דסוכר נטעי ליה וכו' [ומה שכתב נמי פשוט דקאי על מה שאמר צמחיה דודאי עץ הוא וע"ו קאמר דגם נטיעתו הוא עיקר להסוכר] וכ"כ האשכול דנטיעתו הוא אדעתא דסוכר וכ"כ הרא"ו בהלכותיו לברך פשוט דרק אדעתא דזוקער נטעי ליה וכן הוא ג"כ דעת הגר"א צביארו שדחה דברי הכ"מ אלא דטעם הרמב"ם הוא צמח פשוט מאד לע"ד דהא צפה"ג גופיה אימא דמיה לדעה קמיימא ח"ל סוכר וקניא דסוכר צפה"א ולא משום דק"ל דקנה לאו עץ הוא אלא הכין ספירא ליה דאע"ג דעץ הוא כיון דלאו פירי קמפיק ולא פירי קאכליין לא מתחמיר לן צפה"ע אלא צפה"א מידי דהוי אשותא דפרחא עכ"ל צה"ג [ודבריו אלו אשחמתימה מהרדב"ו שכתב דפלוגמיהו הוא משום דלית בהו כמה שאין מחליפים גועם כ"א שמי שנים ואית בהו דמחליפים גועם ג' שנים ע"ש] והרמב"ם סובר דתולדי הסוכר הוא כדעה שניה [ולאזות שכתב שכל הגאונים סוברים דברכתו צפה"א] אלא דק"ל דלאו פרי הוא כלל ומטעם הבה"ג הי"ל ואין לברך גם צפה"א ולא דמי לשותא דפרחא דעכ"פ אובליין אותם משא"כ בה שא"כ לאוכלו אלא למנוח את הטעם הממוק וצ"ח האו גוואה לא מנינו בש"ס דליבריך ע"ו צרכת הפרי והוה כוונת הרמב"ם שכתב שאין זה נקרא פרי ולפ"ו לא שייך דין זה כלל לשלקות שהמים היוצאין מהם כמוהם וכן למי שריית פירות להרא"ש בסעיף י' דנבולוהו יש פרי משא"כ בה שאינו פרי כלל אלא עץ שא"כ לאוכלו אלא שיש בו טעם מתוק ולפ"ו צזוקער שלנו שנעשה מן ירקות שקורין צוריקע"ס וכ"כ אף אם ימא"ל חלו נמי שלקות שהמים כמוהם זהו אפשר דוקא במבשל שלקות ולא שנעשה דבר חדש מהשלקות כנידון דין אצל עכ"פ לא גרע משאר

מתרגם: לפורן קנמו

(פו) צ"ח ומ"א: (פז) מ"א ופמ"ג והגר"ו ומ"א דלא כא"ר: (פח) מ"א והגר"ו:

הגהות ותיקונים: (א) ט"ז: (ב) ל"ו:

ליקוטי דברי הרב: (א) ובשו"ע הרב בסעיף כ"א וכ"כ כתב שעל רטובין לכתחילה יברך בפה"א ובריעבר אפילו בורא פרי העץ ועל יבשים אין מברכין עליהם כלום כשאוכלם בפני עצמו, שאין זו אכילה של הגאה.

